

Kulturní kalendář města Dobrušky

červenec
1986

OBSAH :

PRŮVODCE DOBRUŠKOU	1
Dobruška v dějinném vývoji	1
Dobrušské kulturní památky	8
JA TO BYLO S DOBRUŠSKÝMI ŽAKÁRY?	16
NAŠE ZPRÁVY	
Výsledky voleb 1986	20
Výzva všem občanům a členům ČSČK	20
Neobvyklé setkání	20
Zprávy z MDPM a PO SSM	20
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	21
ZÁVODY V DOBRUŠCE SE PŘEDSTAVUJÍ	
Mikrotechna Holešovice, středisko 17, Dobruška	22
ZPRÁVY SK ROH	
SK ROH pro vás připravuje	25
Zaznamenali jsme v SK ROH v květnu	25
TĚLOVÝCHOVA A SPORT	
Sportovní kalendář na červenec - srpen	27
Z historie a současnosti badmintonu	27
KINO 70 v červenci a srpnu	29

Dobruška v dějinném vývoji

Nad soutokem Brtevéského a Zlatého potoka, v průměrné nadmořské výšce 291 metrů, v těsném podhůří Orlických hor, se rozkládá dnešní téměř osmítisícové město obvodního významu — Dobruška.

Dějinný vývoj lze na území města sledovat hluboko do minulosti zásluhou archeologických nálezů. Příznivé přírodní podmínky přivedly staropaleolitického člověka na území tzv. velké Dobrušky již před 400-500 000 lety, jak dosvědčují silně eolicky obroušené nástroje z Měličanského kopce. Místní spolupracovník Archeologického ústavu ČSAV Jan Klen (1907-1983) zde nalézal nástroje z bílého křemene, hlavně pěstní klíny a další opracovanou valounovou a úštěpovou industrii. Dobruška se tím řadí k archeologickým lokalitám s nejstaršími nálezy v Československu. Další povrchová naleziště poskytla nástroje téměř všech kultur doby kamenné, což naznačuje možnost časově souvislého osídlení prostorů.

Doba bronzová zanechala na lesnatém ostrohu Dobrušského Chlumu opevněné hradiště s dvojitým příčným valem, kdysi osídlené lidem lužické kultury (okolo r. 1000 př. n. l.) s mohylníky žárového pohřebiště. Obdobné mohyly se nacházejí i v lese Halíně, přestože hradiště zde zatím lokalizováno nebylo.

Období raného feudalismu je charakterizováno vznikem českého přemyslovského státu v průběhu 10. století, pronikáním křesťanství, pokračující vnitřní kolonizací okrajových území a vznikem soustavy staroslovanských hradů, pod nimiž vznikaly obchodní stanice a tržiště. Všechny tyto faktory měly podíl na vzniku trhové osady Leštná (dnešní Dobruška) (pravděpodobně počátkem 11. století), ležící na výhodné křižovatce důležitých odboček zemských obchodních stezek. Je však možné, že přemyslovská hradská organizace navázala na systém správního rozdělení území kmene Charvátů, jež zaniklo vyvražděním Slavníkovců v r. 995 a že již za jejich správy zde, v prostorách pozdějšího mlýna „Na Hradčanech“ a uličky „Na baště“ stálo drobné hradiště leštenské.

Po zániku hradské soustavy získal krajinu ve třetí čtvrtině 13. století, směnou s králem, rod Drslaviců. Jednou jejich větví — pány z Dobrušky — bylo uprostřed starého sídelního celku vysazeno drobné hrazené město se čtyřmi branami a dle nové feudální vrchnosti nazýváno Dobruškou. Farní kostel P. Marie, nepochybně raně feudálního původu, snad tvořící architektonické centrum původního sídla a přemyslovského správního hradiska Leštná, zůstal mimo hrazenou část města. O dějinách Leštné — Dobrušky do r. 1320 by více napověděl dosud nerealizovaný soustavný archeologický výzkum.

Vlastní dějiny města můžeme sledovat až od vydání první městské listiny — narovnání pana Mutiny z Dobrušky z r. 1320. Měšťané jsou v ní výrokem rozhodčího soudu okolních feudálů osvobozeni od robot, kterými se jako svobodní občané necítili být povinni, a náhradou je jim stanoveno odvádění poplatku za ochranu (tzv. šos). Privilegium dále potvrzuje již existující právo várečné a konstatuje existenci městských bran a hradeb. Měšťanstvo si v r. 1364 díky vzrůstajícímu bohatství a ekonomické síle prosadilo udělení práva odúmrtí a práv magdeburských neboli hradeckých,

zajišťujících v podstatě městskou samosprávu. Vlastní správní organizace s. soudní pravomocí, již existující radniční zřízení a nová instituce hrdečnicko práva (odňato městu až r. 1765) zřejmě zajistily i užívání městského znaku. Drslavický štít (dva kosmé stříbrné pruhy v červeném poli) byl v r. 1517 doplněn trčkovským klenotem.

Význam města byl v důsledku kolonizace hor umocněn rozšířením místního trhu na širší tržní okruh a napojením na síť dálkového obchodu (odbočka stezky Kladsko-polské), který městem bezprostředně procházel. Sídlo panství však bylo již kolem roku 1350 přeneseno na nově budovaný a lépe obranyschopný hrad Opočen, využívající terénu staroslovanského hradiska.

Ve 14. století se Dobruška stává sídlem církevní správy — děkanátu (nebyla-li jím již dříve), ježmuž podléhalo 35 farností při pomezí od Solnice až po Vernéřovice. Tato skutečnost jen potvrzuje předpokládanou dřívější existenci hradského kostela. Již v r. 1361 je také připomínána škola, spravovaná vlastním řektorem. Těžko určit, zdali to byla škola farní nebo již škola městská (tzv. partikulární).

V období husitského revolučního hnutí byli obyvatelé jistě kališníci, poslední z rodu pánů z Dobrušky Jan Městecský stál od roku 1429, po ztrátě téměř všech statků, z donucení na straně východočeského srovičského bratrstva. Po jeho smrti v r. 1432 přešlo opočenské panství a s ním i Dobruška do majetku Jiřího z Dubé a na Vizmburce, který je vydavatelem prvního český psaného privilegia, které potvrzuje privilegium Sezemy z Dobrušky z r. 1364 (udělení městských práv). V následujících letech se v držení panství a města vystřídalo krátkodobě osm majitelů, z nichž poslední Jan z Janovic vydal v r. 1493 první známé cechovní privilegium — tzv. statuta cechu řeznického. Období nového hospodářského rozkvětu zaznamenala Dobruška až od r. 1494, kdy se dostala s panstvím do majetku Trčků z Lipy.

Již v r. 1495 získalo město na přímluvu své nové vrchnosti od krále Vladislava II. dva výroční trhy (mimo běžných týdních), v r. 1512 byl zřízen špitál a město se stalo majitelem lesů Drnova a Doubravy (1540). Privilegiem z r. 1542 dostalo potvrzeno právo dědit po měšťanech bez dědiců a o dva roky později právo svobodného stěhování pro měšťany, kteří opatřili na grunt za sebe nástupce.

Vnější znakem bohatství a moci města se stala nákladná stavba renesanční radnice s věží, vystavěná po prvním známém katastrofálním požáru města v r. 1565 uprostřed rozsáhlého náměstí — tržiště, spolu se sgrafitovou výzdobou měšťanských domů na náměstí. Také získání poddanské vsi Křovice (1598), mlýna (1600) a zisk poplužního dvora v Běstvinách, který město koupilo od své vrchnosti v r. 1596, ukazují naznačenou ekonomickou aktivitu, vrcholící na počátku třicetileté války.

Remesla a živnosti, uspokojující převážně zájmy místního a oblastního trhu, se sdružovaly v cechy. V Dobrušce byl nejstarším a nejvýznamnějším již zmíněný cech řeznický (1493), po něm následují cechy ševců (před 1557), krejčích (před 1565), soukeníků (před 1582), rozličných řemesel pro mlynáře, pekaře, krupaře, perníkáře, kováře, zámečníky, kotláře, bednáře, truhláře, hrnčíře a ručníkáře — výrobce ruční (1658) a cech mezuřnický, tkalcovský a barchanický (1659). V 18. století mělo ve městě svůj cech téměř každé řemeslo. Většina obyvatel — měšťanů provozuje řemesla nebo obchod, téměř každý si však drží i polní hospodářství.

Renesanční radnice

Hlavním zdrojem příjmů města byly po několik století trhy a pivovar. Původně (již před r. 1320!) vařili měšťané ve svých právovarečných domech, po požáru r. 1565 přistavěli k nové radnici městský pivovar, kde vařili až do r. 1866, kdy pivovar spolu s radnicí vyhořel. Nový pivovar byl uveden do provozu až v r. 1870 v Křovické ulici. V r. 1580 získali měšťané sladovnu a v následujících letech i řadu výsad při nákupu ječmene, přípravě sladu, výčepu vína i prodeji soli. Měšťané nebyli povinni odebírat panské pivo a bylo zaručeno, že ve městě nesmí být postaven konkurenční (vrchnostenský) pivovar. Privilegiem z r. 1596 byl rovněž rozšířen okruh vsí, které musely povinně odebírat dobrušské pivo, na šest.

Císař Matyáš v r. 1616 potvrdil Dobrušce pravidelné týdenní trhy úterní na obilí, čtyři výroční trhy na hovězí a jiný dobytek a dva trhy koňské. Týž rok přinutil Jan Rudolf Trčka ustanovení pro poddané panství opočenského, frymburského a černíkovického, jímž nařizuje prodávat obilí a dobytek výhradně na dobrušském trhu. Město se tak stalo hospodářským a tržním centrem systematicky vytvářeného trčkovského domfina.

V průběhu třicetileté války utrpělo město, jímž střídavě procházeli císařští i Švédové, značné ztráty. Již v r. 1623 bylo nuceno prodat běstvinský dvůr, na deset let mu byly odňaty všechny výsady a privilegia (zákaz vaření piva, šenk vína a pálení kořalky), jež byly městu vráceny až v r. 1634 a císařem potvrzeny v r. 1635 jako odměna za přestup (ovšem pouze předstíraný) ke katolicismu. Tuhý hospodářský tlak a rekatolizační úsilí postavily měšťany v r. 1628 na stranu selského povstání, po jehož porážce však byli nuceni zaplatit vysokou peněžní pokutu.

V r. 1635 získali panství i s Dobruškou na další téměř tři století jako odměnu za pomoc při chebské likvidaci Valdšteina (s ním byl zavražděn i jediný syn Jana Rudolfa — Adam Erdman Trčka z Lípva) hrabata Colloredové z Wallsee. Za jejich vlády, zvláště ve druhé polovině 17. století, pokračuje proces rekatolizace, s nímž souvisí i církevní stavitelství. V letech 1709—1724 byl stavitelem M. Rossim barokně přestavěn děkanství chrám P. Marie a sv. Václava, vzniklo několik významnějších barokních plastik a v r. 1760 byl přestavěn hřbitovní kostelík sv. Ducha za Dobruškou. Povstání poddaných v r. 1732 přerostlo v otevřené vystoupení nekatolíků, kteří předložili vrchnosti požadavek náboženské svobody. Město Dobruška se tentokrát k novstání nepřipojilo, přesto však nebylo v r. 1733 ušetřeno návštěvy jezuitské misie, vedené Antonínem Koniášem (viz Jiráskův román Temno). Další přítomnost P. Koniáše je v Dobrušce doložena i v r. 1751, kdy zde bylo na hranici spáleno na 500 kníh, 570 kníh opraveno a vyznováno přes 14 tisíc osob.

Tereziánský katastr (1757) napočítal ve městě 255 domů a 1501 obyvatele. Významným aktem pro další rozvoj města bylo zřízení regulovaného magistrátu IV. třídy v r. 1793 pro výkon politické (správní) a soudní agendy. Magistrátu podléhalv také obce Běstvíny, Křovice a od r. 1828 část nově rozšířené osady Chábory. Dne 9. května 1806 postihl město největší požár v jeho historii. Shořelo 269 domů, obě školv, špitál, radnice s věží, pivovar, sladovna, kostel se zvonicí, děkanství, 69 stodol a 5 židovských domů se synagogou. Zahynulo 19 osob a 1800 obyvatel města zůstalo bez přístřeší. Časté požáry města (1565, 1702, 1733, 1806 a 1866) měnily jeho vzhled, brzdily hospodářský rozvoj a způsobily, že mimo 29 dochovaných privilegií z let 1320—1793 téměř neexistuje starší písemný pramenný materiál.

Zásluhou studovaného kupce Františka Vladislava Heka (1769—1847) sehrála Dobruška významnou úlohu i v epoše národního obrození, již zachytil Jiráskův pětidílný román *F. L. Věk*.

V r. 1848 vznikla v Dobrušce národní garda, ale k jejímu nasazení nedošlo. Výsledkem nedokončené revoluce byla mimo zrušení roboty i reorganizace státní správy. V r. 1850 se Dobruška jako dosavadní sídlo regulovaného magistrátu, stala sídlem tzv. smíšeného okresního a berního úřadu (s okresním soudem), jenž však byl pro nezájím měšťanů v r. 1859 přenesen do Opočna. Snahy o jeho opětné získání v pozdějších letech již byly marné.

Dobruška druhé poloviny 19. století zůstala třítisícovým městem řemeslné malovýroby. Sevcí, hrnčíři (samostatný cech z r. 1713), mezláníci, tkalci a zvláště soustružníci rohoviny (špiček a troubelí k dýmákům) byli spolu s potravními živnostmi nejpočetněji zastoupenými živnostmi, vyvážejícími své výrobky i z dosahu místního trhu. V polovině století byly dřívější cechy zrušeny a nahrazeny tzv. živnostenskými společenstvy.

Ve městě vznikají spolky a instituce: ochotnické divadlo (1837), vzorová přádelní škola (1846), stanice povozné pošty (1849), četnická stanice (1850), inspektorát finanční stráže (1850), mužský pěvecký spolek Dobros (1861), občanská záložna (1863), je zřízena hlavní škola (1865). Město se stalo přímým účastníkem prusko-rakouské války 1866 a svědkem průchodu rakouských a po prohrané bitvě na nedaleké Dobeníně i pruských vojsk. Jsou zakládány další spolky: Čtenářská beseda Mutina (1872), Sbor dobrovolných hasičů (1875), dívčí pěvecká jednota Vlasta (1881), Okrašlovací spolek (1886), Občanská beseda (1886), Tělocvičná jednota Sokol (1886) a další. Život města této doby zachytil jak obrazem, tak i slovem kreslíř a historik-etnograf Alois Beer (1833—1897). Rozvíjí se i školství — v r. 1885 byla postavena nová škola, v r. 1890 bylo zahájeno vyučování na průmyslové škole pokračovací, je zřízena měšťanská škola chlapecká, roku 1892 i dívčí. V r. 1893 byla otevřena budova měšťanských škol (arch. Vr. Pasovská).

Průmyslová revoluce, jejíž předzvěsti se v Dobrušce staly dvě hospodářské a průmyslové výstavy (1889, 1892), jež měly podpořit rozvoj místního průmyslu, zasáhla oblast Podorlicka opožděně. Koncem 19. století bylo ve městě mimo nového pivovaru (1870) založeno několik textilních a menších strojírenských podniků a známá továrna na likéry „La Ferme“. Vznikající průmyslový proletariát založil v r. 1893 první sociálně demokratický spolek — Všeobecně vzdělávací spolek „Komenský“. Rozmach dělnického hnutí po r. 1905 dal vzniknout místní organizaci strany sociálně demokratické (1907), dělnické tělocvičné jednotě (1910), Dělnické konzumní jednotě „Svépomoc“ (1911) a dalším odborovým a tzv. okrajovým organizacím strany. Oživení průmyslu přineslo až otevření lokální železnice Dobruška—Opočno v roce 1908.

První světová válka si vyžádala životy 85 dobušských občanů. Rozpad Rakousko-Uherska byl ve městě omylem vyhlášen předčasně již 5. 10. 1918. První roky existence samostatné ČSR byly poznamenány bojem o budoucí charakter nové republiky. Generální stávky v r. 1920 se zúčastnilo 13 dvorů opočenského velkostatku, pulická cihelna a všechny textilky v Dobrušce. Od tohoto vystoupení vede přímá cesta k ustavení Federované DTJ (1922)

a poté i místní organizace KSČ, jež byla založena v hostinci „U Zlatého potoka“ 18. dubna 1923. Život města za I. republiky byl charakterizován vznikem dalších politických stran a zakládáním dalších spolků.

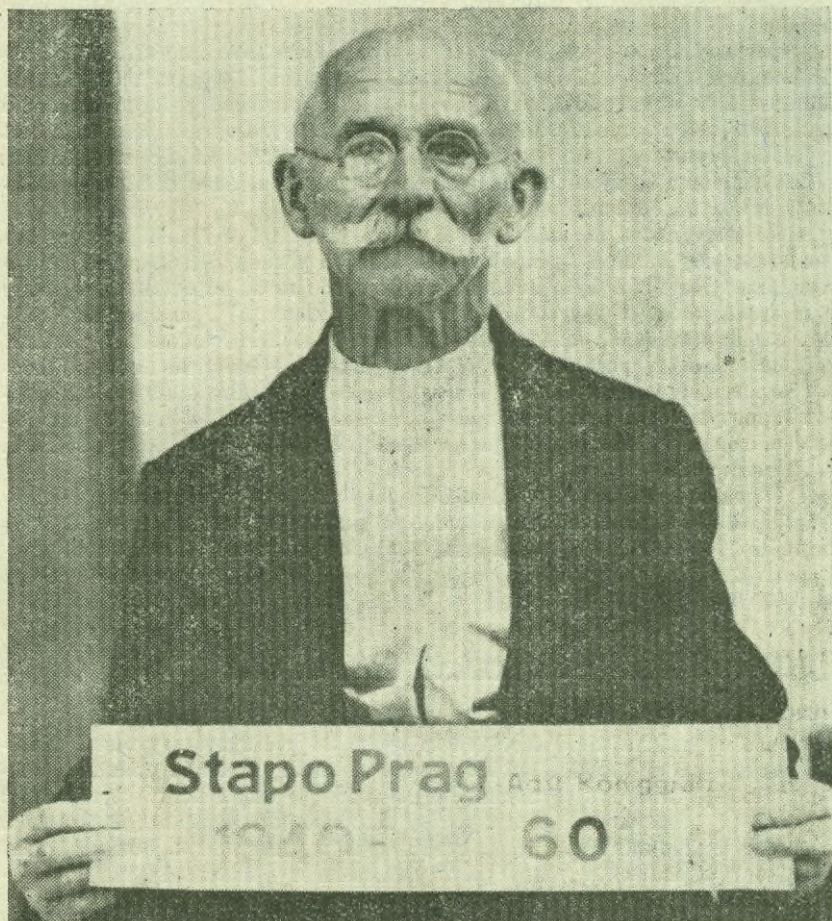
Významnou událostí se stala elektrizace města v r. 1920. Vznikly nové čtvrti a bylo postaveno několik významnějších staveb — v r. 1827 sokolovna [L. Machoň], 1932 Osvětový dům (dnes LŠU), 1833 budova občanské záložny (dnes MěstNV, Freiwald-Böhm), 1836 Husův sbor s kolumbáriem a urnovým hájem (Kubeček—Steklík), 1939 Živnostenská škola (dnes SPŠE), 1940 městská spořitelna (Jan Rejchl) a pošta.

V období ohrožení republiky bylo vybudováno pevnostní pásmo v Orlických horách a posilována čs. branná moc. V této souvislosti získala Dobruška v r. 1936 trvalou vojenskou posádku, pro kterou se v letech 1937-38 postavila nová kasárna (dnes Vojenský topografický ústav). Mnichovské události a zřízení tzv. Protektorátu v českých zemích vyvolaly odpor proti okupantům. Spolu s KSČ bylo rozpuštěno i mnoho dalších pokrokových spolků, ve městě byla umístěna německá posádka a v r. 1940 byla Dobruška přejmenována na „Gutenfeld“. Protifašistický odboj ve městě vedli komunisté a vojenská organizace Obrana národa, jejíž činnost úzce prolínala s odbojem sokolským. Nacistický teror si vyžádal řadu obětí, Dobruška je pravděpodobně svými 31 oběťmi okupace městem s největším procentem umučených a popravených občanů ve východních Čechách. Pod popravič sekerou skončil i dělnický předák Václav Hončíl (1870—1942), pravděpodobně nejstarší komunista popravený v tehdejším Protektorátě. Z rasových důvodů zahynulo i 33 občanů židovského původu, vězněno bylo dalších 27 občanů.

Dne 10. května 1945 — v jedenáct hodin dopoledne přijely do města první oddíly Rudé armády plk. Šibalova. Začala nová historická epocha. Ještě v r. 1945 získává město první střední školu — státní reálné gymnázium (dnes gymnázium Zdeňka Nejedlého) a dvě školy dvouleté — mistrovskou školu strojnickou (od r. 1951 průmyslová škola - dnes SPŠE) a Veřejnou obchodní školu F. L. Věka (do r. 1950). Dvouletý plán národní obnovy a první pětiletky byly signálem k pracovnímu nadšení i obnovení spolkového života. Vznikly SČM (1945), Svaz přátel SSSR (1946), Svaz osvobozených politických vězňů (1946), Spolek zahrádkářů (1947) ad. Boj o charakter dalšího vývoje vyvrcholil v únoru 1948, kdy došlo k ustavení Akčního výboru Národní fronty, jednotky Lidových milicí a znárodnění nejdůležitějších závodů. Započala výstavba nových sídlišť, k městu byly definitivně připojeny dosud samostatné obce Křovice a Pulice (1947), Mělčany (1948) a Běstvíny (1960). V r. 1976 byly připojeny i Domašín a Podběří jako samostatná obec se zámečkem Skalkou [Jiráskovo Temno].

V rámci nového územního uspořádání v r. 1960 byl okres Dobruška zrušen, rozšiřovala se však obchodní síť, stará tkalcovna [za okupace strojírenský podnik] na Zastavilce se změnila v moderní průmyslový závod, výrobce grafických strojů n. p. Adast, staré úpravný, tkalcovny a stuhárny pokračovaly v textilácké a tkalcovské tradici v n. p. Stuhy a prýmky (dnes STAP), ve městě začaly pracovat Okresní stavební podnik (1953) a Okresní průmyslový kombinát pro výrobu a opravy (1960). V Dobrušce dále mají sídla závody VČ. pivovarů, VČ. konzerváren a lihovarů (mošty, ovocenky, kečup, kysané zelí), VČ. papíren a v Pulicích VČ. cihelen. Zemědělskou

Václav Honěl

předu (1920 ha) dnes obhospodařuje sloučené JZD „Mír“ se sídlem v Dobrušce (zal 1955). V r. 1976 bylo uvedeno do provozu velkokapacitní obilní silo.

Úspěšně pokračuje tradice školství — již v roce 1953 bylo zřízeno učiliště Státních pracovních záloh (dnes SOU strojírenské), v r. 1961 zahájila činnost LŠU a v budově bývalého ONV bylo otevřeno studijní středisko Univerzity 17. listopadu (dnes Univerzity Karlovy). Dopravní situaci zčásti vyřešila přeložka silnice Rychnov n. Kn. — Náchod mimo střed města (1970), plánuje se výstavba obchvatné komunikace Hradec Králové — Deštné v Orlických horách.

Také tělovýchova dostala k užívání nová zařízení. V r. 1963 byl otevřen lehkooctletický stadión s fotbalovým hřištěm a později přistavenými tenisovými kurty, u SPŠE byla dána do provozu sportovní hala (1974), vyrostly dva areály zdraví a vyvrcholením budování v akci „Z“ bylo otevření krytého 25 m plaveckého bazénu se saunou (prof. arch. Medek) v r. 1981. V oblasti kultury působí ve městě čtyři zařízení — Městská lidová knihovna se střediskovou působností (20 000 svazků), Sdružený klub ROH se svými zájmovými útvarů, kino 70 mm (postavené v akci „Z“ v r. 1969) a městské muzeum, v jehož správě je i Galerie Věry Jičínské a rodný domek F. Vl. Heka (Věka).

Předpoklady dalšího rozvoje města jsou dány novou výstavbou, rozšiřováním zdejších průmyslových závodů a hlavně zajištěním dostatku vody a tepla. Socialistický vývoj města Dobrušky má před sebou slibné perspektivy.

Dr. Josef Ptáček

DOBROUŠSKÉ KULTURNÍ PAMÁTKY

Historické jádro města

Dobruška patří k městům, která se vytvářela postupným vývojem. Vznikla na křižovatce obchodních cest, které zakládaly příznivé podmínky dalšího rozvoje. Město bylo obehnané hradbami, z nichž ústily čtyři brány: horská (v místech dnešní drogerie), solnická (za náměstím F. L. Věka směrem k Rychnovu n. Kn.), krajská (mezi dnešními budovami Knihy a hotelu U jelena) a vodní (mezi náměstím a domkem F. Vl. Heka — F. L. Věka).

Centrálním objektem náměstí, nesoucího jméno F. L. Věka, je radnice, vedle níž, směrem k hotelu U jelena, stával až do požáru roku 1866 pivovar. Na jeho spilce se hrála první česká ochotnická divadelní představení v období národního obrození.

Domy na obvodu náměstí měly původně podloubí, která však byla ve druhé polovině 19. století (zejména při přestavbách po požáru r. 1866) zastavěna. Zachovala se pouze u dnešní prodejny železářství (z tohoto domu pocházela i manželka F. Vl. Heka Marie Ježková) a u domu čp. 14, který je svým renesančním jádrem pravděpodobně nejstarším zachovaným domem ve městě. V tomto domě bylo zřejmě i původní sídlo radnice a městská šatlava s mučírnou. V současné době probíhá postupně rekonstrukce celého náměstí, která by měla připomenout původní renesanční barokní vzhled domů.

Architektonicky cenné jsou i další budovy mimo hlavní náměstí. Je to zvláště kovárna v ul. Rudé armády, která dodnes slouží svému původnímu účelu a dům čp. 187, který byl přestavěn v letech 1917-18 podle návrhu významného českého architekta Jana Kotěry (dnes je zde umístěn klub důchodců). Součástí historického jádra města jsou i domy na Šubertově náměstí, které tvořily tzv. židovské předměstí.

Historicky zajímavé jsou i dům čp. 360 v Domašinské ulici (Galerie Věry Jičínské Městského muzea v Dobrušce), odkud pocházela rodina Laichterova, dům čp. 100 v Opočenské ulici, v němž žil Alois Beer, dům čp. 8 v ul. Rudé armády, rodiště prvního ředitele Národního divadla Františka Adolfa Šuberta, čp. 323 v ul. Františka Kupky, v němž prožil své dětství tento malíř světového významu a domek V zahradách, kde žil a tvořil hudební skladatel Radim Drejsl. V domku čp. 22 v Křovicích se narodila Magdaléna Čudová, babička Boženy Němcové. Všechny objekty jsou označeny pamětními deskami.

Centrum města je zařazeno do II. kategorie historických jader měst a postupně prováděnou rekonstrukcí je systematicky zhodnocováno při plném využití pro současné i perspektivní potřeby města.

Radnice

Hospodářská prosperita 16. století našla svůj výraz i ve vnějších znacích zvyšující se ekonomické moci a společenské vážnosti měšťanstva. Nejokázalejším z těchto projevů byla stavba nové radnice.

Reprezentativní budova se 45 metrů vysokou věží se na dlouhá staletí stala dominantou města i celého okolí, jeho nejcharakterističtější stavbou. Zde se odehrávaly všechny nejdůležitější události dějin města. Zvonkem na její severní straně s nápisem „Bist du der Richter, so richte recht. Gott ist dein Richter, du bist sein Knecht“ (Jsi-li soudcem, suď spravedlivě. Bůh je tvým soudcem, ty jsi jeho sluha) zvonili odsouzceným, jdoucím na popravu. Okolo radnice táhly roku 1628 houfy vzbouřených sedláků, k nimž se připojili i dobrušští měšťané, na opočenský zámek. Na radnici působil jako protokolista František Vladislav Hek a jako městský tajemník Václav Kupka, otec jednoho ze zakladatelů moderního malířství — Františka Kupky. 30. září 1938 pronáší z radnice komunista Václav Hončl, jehož pamětní deska s bustou je zde umístěna, k dobrušským občanům projev odsuzující mnichovskou zradu a podněcující víru v konečné vítězství nad fašismem. 10. května 1945 projíždějí okolo radnice jednotky Sovětské armády, která osvobodila město. Trubačské fanfáry z ochozu radniční věže zahajují prvo-májové manifestace.

Poslední oprava radnice, která zvýraznila její renesanční tvář, bude zahrnuta vnitřní rekonstrukcí svatební obřadní síně a zpřístupněním ochozu věže, odkud je jeden z nejkrásnějších výhledů na Orlické hory a jejich podhůří.

Rodný domek Františka Vladislava Heka — F. L. Věka

Dnes vlastně jediný neporušeně zachovaný dům předměstské zástavby, pocházející v této podobě z druhé poloviny 18. století. Původně stával nad potokem Brtvou, který jej také ochránil před četnými požáry. Po uvedení televizního seriálu byl počátkem sedmdesátých let rekonstruován a je

v něm umístěna stálá expozice městského muzea, připomínající život a dílo jedné z nejpopulárnějších osobností národního obrození — Františka Vladislava Heka — Jiráskova F. L. Věka. Pamětní deska na domě byla odhalena r. 1924 a je zhotovena podle návrhu architekta Jana Kotěry.

V interiéru domku si může návštěvník prohlédnout světničku vybavenou nábytkem a dalšími předměty, přibližujícími život lidí v minulém století. Další místnost je upravena jako kupecký krám. Zde upoutají především váhy v podobě mořských panen, pocházející z původního Hekova krámu, ale i sortiment zboží, s nímž se v takovýchto krámcích obchodovávalo. Poslední zpřístupněná místnost připomíná prostřednictvím zvláště listinných materiálů život a literární činnost F. V. Heka.

Kostel sv. Václava

Na místě původního gotického kostela Panny Marie, který je připomínán již k roku 1350, byl v letech 1709-1724 postaven stavitelem M. Rossim nový kostel, zasvěcený sv. Václavu. Impozantní barokní architektura je jednou z dominant městské zástavby.

Kostel měl pohnuté osudy. Nejvíce byl postižen zhoubným požárem roku 1806, kdy v něm uhorelo i mnoho lidí, kteří zde hledali záchranu před živlem, jenž zničil téměř celé město. Při tomto požáru byl a zničena i podstatná část původního mobiliáře. V barokním stylu jsou pouze sochy sv. Jana Křtitele a sv. Josefa na hlavním oltáři, kazatelna a varhany. Pozoruhodná je i renesanční křtitelnice s reliéfní výzdobou a nápisem, který připomíná, že ji odžil roku 1507 královéhradecký mistr Ondřej. Ze staršího vybavení kostela pochází pravděpodobně i plastika Piety na postranním oltáři, pod jejímž bílým nátěrem byla zjištěna původní barevná polychromie a stopy ohoření.

Jednoduchý interiéř kostela s postranními kaplemi vyvolává velmi působivý dojem, stejně jako hlavní oltář s obrazem sv. Václava od tyrolského malíře F. C. Remla z roku 1726. Tento umělec namaloval pro kostel i další velký obraz, zpodobňující sv. Jeronýma.

Na vnějšku východní zdi kostela jsou náhrobky Hekovy manželky a jejich rodičů. Součástí kostelního areálu je i raně barokní zvonice z roku 1693, která ještě nese stopy doznívající renesance, a budova děkanství, postavená počátkem 19. století ve slohu empírovém. Zde působili i autoři prvních dějin města Dobrušky — Josef Roštlapil a jeho nástupce a následovník Antonín Flesar.

Kostel sv. Ducha

Renesanční stavba z poloviny 16. století tvoří výraznou krajinnou dominantu a je důstojným protějškem radnice, s níž dokresluje charakteristickou siluetu města. Kostel byl několikrát upravován (1761, 1896 a 1957) a teprve poslední oprava v roce 1985 mu vrátila původní prostou renesanční tvář. Působivost stavby ještě zvyšuje zvonice z roku 1687.

Prostý mobiliář hřbitovního kostela byl vytvořen v pseudogotickém slohu roku 1896. Cennou památkou v interiéru kostela je kamenný nápisový náhrobek rytíře Andreáše Nejmana z Ryglie a Löwensteinu z roku 1693, dokládající vysokou úroveň místního kamenického umění.

Na hřbitově jsou náhrobky připomínající celou řadu osobností z dějin města. Umělecky nejceněnější je hrobka rodiny Laichterovy (dílo architekta

Kotěry), z níž pocházeli významný český meziválečný nakladatel Jan Laichter, spisovatel Josef Laichter, malíř Prokop Laichter, jeho první žena, pohádkářka Anuše Laichterová—Koubová, a druhá žena, malířka Věra Laichterová—Jičínská. Mezi tzv. čestnými hroby najdeme i desku se jménem kronikáře, písmáka a naivního malíře Aloise Beera, jehož dílo doceneňuje teprve naše současnost. Je zde pohřben inspektor finanční stráže Dusbaba, přítel Boženy Němcové, první historikové města Roštlapil a Flesar a další.

Židovský hřbitov

V Dobrušce se židovští obyvatelé objevují počátkem 17. století. První písemná zmínka o nich pochází z roku 1618. V roce 1666 je v Dobrušce již dvacet osob židovského vyznání. Roku 1718 bylo na základě císařského nařízení zřízeno v Dobrušce pro židovské obyvatele gheto, které se nacházelo v prostorách dnešního Šubertova náměstí. Bylo to celkem šest domů, z nichž jeden sloužil jako synagoga. V roce 1721 byly tyto domy postoupeny židovským uživatelům na dědičný pronájem, avšak do jejich vlastnictví přešly až v roce 1834.

V 19. století docházelo k postupnému zrovnoprávnění židů s ostatními obyvateli města. K nejvýznamnějším židovským osobnostem tohoto období patřili: Seligman Neumann, představený židovské náboženské obce v Dobrušce (hrob č. 163); Seligman Trebitsch a MUDr. Filip Agulár (hrob č. 37) byli dokonce členy městského zastupitelstva. Počet židovských obyvatel Dobrušky se neustále zvyšoval a před druhou světovou válkou činil téměř padesát osob. Židé se živili převážně obchodováním, z menší části pak řemeslem.

Za nacistické okupace byli koncem roku 1942 násilně internováni do ghetta a koncentračních táborů, kde jich bylo 33 umučeno. Ti, kteří přežili, se však zpátky do Dobrušky nevrátili, čímž zde židovská obec zanikla.

Hřbitov byl založen roku 1675 a jeho původní rozloha byla 50x10 kroků. V roce 1881 byl rozšířen na současný stav, jak svědčí deska na hřbitovní zdi u hrobu č. 91. Sloužil jako pohřebiště pro židy z Dobrušky, Opočna, Třebechovic pod Orebem, Nového Města nad Metují a dalších obcí. Na hřbitově je celkem 246 hrobů. Nejstarší pocházejí z roku 1688 (č. 64 a 84). Pohřbívalo se zde až do počátku druhé světové války a některé hroby jsou in memoriam obětím nacistického teroru.

Sousoší Mariánského sloupu

Vedle radnice nejceněnější památka na náměstí. Dílo bylo zadáno královéhradeckému sochaři Ondřejovi Deckerovi, který na něm započal pracovat roku 1733. Byl však, jak praví zápis v pamětnici dobrušského děkanství, pro nemírné pití úkolu zbaven a práci dokončil v roce 1736 vamberecký sochař Mělnický.

Celému dílu vévodí pozlacená socha Panny Marie na vysokém sloupu s korintskou hlavicí, která byla původně zhotovena pro jezuitskou kolej v Hradci Králové. Základnu tvoří masivní blok z šedého pískovce, obklopený sloupkovou balustrádou. Na základně jsou čtyři reliéfní bohatě zdobená zrcadla s latinskými prosebnými nápisy k Panně Marii a letopočtem 1733, erb rodu Colloredo-Mannsfeldů a znak města Dobrušky.

Sloup s Pannou Marií obklopují čtyři sochy z červeného pískovce zpodobňující sv. Jana Nepomuckého, sv. Františka Xaverského, sv. Floriána

a sv. Václava. Originál sochy sv. Jana Nepomuckého, který byl nejvíce poškozen zvětřováním, byl přemístěn do vstupní historické síně státního zámku v Opočně a nahrazen kopií. V programu péče o památky je i ochrana ostatních plastik, které jsou ohroženy znečištěným ovzduším a povětrnostními vlivy.

Socha Panny Marie

V lipové aleji na cestě k městskému hřbitovu našla své umístění umělecky nejhodnotnější kamenná plastika ve městě — Panna Maria Immaculata výtvar vrcholného baroka, vzešlý ze sochařské dílny Mělnických ve Vamberku. Jak udává letopočet, zašifrovaný v textu i vytesaný na zadní straně podstavce, byla zhotovena v roce 1747.

Důstojný, až nepřístupný výraz tváře sochy, symbolizující vznešené poslání mateřství, umocněný honosným, bohatě zdobeným pláštěm, tvoří výsledný vysoce esteticky působící celek. Soustředěnost kamenné hmoty vyvolává dojem monumentálnosti. Vlys na štítu podstavce zpodobňuje starozákonního krále Davida s harfou.

Socha patří k nejzdařilejším pracem z dílny Mělnických, jejíž plastiky jsou bohatě rozesety po celých Orlických horách a Podorlicku.

Socha sv. Vavřince

Toto dílo mělo bezesporu nejpestřejší osudy ze všech kamenných soch, které v Dobrušce jsou. Původně mělo zpodobňovat sv. Františka a bylo určeno pro sousoší Mariánského sloupu na náměstí. Již při jeho vzniku v první polovině třicátých let 18. století ho neznámý vandal poškodil. Znehodnoceně torzo bylo zmenšeno a předěláno na sv. Vavřince.

Původně byla plastika umístěna v rohu náměstí před budovou dnešní spořitelny. V této části však byl ve druhé polovině 19. století rovněž výčep kořalky, jehož návštěvníci sochu znesvěcovali. Představení města proto v roce 1887 rozhodli o jejím přemístění do Pulické ulice. Pravděpodobně již při tomto stěhování vznikla v měkkém červeném pískovci puklina. Ani oprava v roce 1933 nemohla plastiku zachránit a dílo zkázy pokračovalo, takže již koncem sedmdesátých let hrozilo úplné rozpadnutí.

Péčí MěstNV a Klubu přátel Dobrušky a okolí byla proto nahrazena kopií z odolnějšího světlého hořického pískovce, kterou v roce 1982 zhotovil Josef Holanec. Originál byl uložen v Městském muzeu v Dobrušce.

Přestože tento výtvar barokního sochařství nepatří k umělecky nejcenějším, zaslouží si tato plastika právě svými zajímavými peripetiemi „životních“ cest, o nichž nás informují jen stručné nápisy s letopočty na podstavci, naši pozornost.

Socha Nejsvětější Trojice

Na konci Novoměstské ulice po pravé straně směrem ke Křovicím (na místě jednoho ze tří dobrušských středověkých popravišť — Na stínadlech) najdeme sochu Nejsvětější Trojice. Plastika je zhotovena z pískovce a umístěna na dvoudílném podstavci, zdobeném reliéfním ornamentem a v dolní části rostlinným motivem. Stíhlý sloup podstavce opticky zvýrazňuje výšku celého díla. Na jeho vrcholu je téměř reliéfně pojatá vlastní plastika Nejsvětější Trojice. Pečlivé vypracování detailů a bohatá zdobnost napovídají, že jde o výtvar barokního až rokokového stylu.

Sochu vytvořil v roce 1809 dobrušský sochař Martin Bartoš a je dokladem přežívání barokních forem do 19. století.

Socha sv. Jana Nepomuckého

Naproti rodnému domku F. VI. Heka — F. L. Věka stojí mezi lipami kamenná pískovcová plastika sv. Jana Nepomuckého. Jde o jednu z časnejších soch svatojanského kultu. Chronogram v nápisu na podstavci prozrazuje letopočet 1712 a dosvědčuje, že socha byla vytvořena ještě před oficiálním svatořečením Jana Nepomuckého.

Doba jejího vzniku patří k nejtěžším epochám našich národních dějin. Ruku v ruce s takřka neomezeným ekonomickým útlakem poddaných se nesl i útlak duchovní. Jedním z jeho projevů byl i kult sv. Jana Nepomuckého, který měl z lidového povědomí vytlačit památku jiného Jana — Mistra Jana Husa. V našem kraji, kde z generace na generaci přetrvávalo tajné nekatolictví, vyjadřující odpor lidu proti útisku, nedokázaly touhu po svobodném životě zlomit ani časté misie a systematické působení bojovného katolického jezuitského řádu, jichž se zúčastnil i smutně proslulý Antonín Konáš.

Plastika světce je vytvořena v klasickém ikonografickém pojetí barokního slohu. Výrazný je zejména bohatě řasený plášť a detailně propracovaný obličej, vyjadřující mučednické utrpení.

Původně stála socha na mostě nad potokem Brtvou, který obtékal domek F. VI. Heka. Při přeložení koryta potoka byla přesunuta na nynější místo.

Svou uměleckou hodnotou a tím, že dokumentuje historii své doby, patří plastika mezi nejhodnotnější sochy ve městě.

Socha F. L. Věka

Jedna z nejznámějších dobrušských osobností — František Vladislav Hek se narodil 11. dubna 1769 jako nejmladší syn dobrušského kupce Josefa Heka. Když mu byly čtyři roky, přestěhovali se Hekovi z domu čp. 185 do čp. 17 na náměstí.

Základní vzdělání získal František v dobrušské městské škole. Byl nejen dobrým žákem, ale i výborným sopranistou. V deseti letech odchází studovat do Prahy na piaristické gymnázium. Byl pilným čtenářem klášterní knihovny, četl i zakázané spisy Komenského. Kromě studia se věnoval také hudbě.

V devatenácti letech se však musel na otcův nátlak vrátit domů. Zpočátku pracoval na opočenském zámku, ale po šesti týdnech byl pro neshody s vrchností propuštěn, a proto se začal učit u otce kupeckému povolání. V roce 1792 se oženil s Marií Ježkovou (románovou postavou Márinkou Snížkovou). Měli tři děti — Františka Adama, Terezu a Ludmilu. Otec mu postoupil obchod a po smrti otcově přebírá dědictví v plné šíři. V dalších letech zaznamenal velký hospodářský vzestup. Rozšířil obchod a jeho majetek stále rostl. Se vzrůstajícím jměním rostla i jeho vážnost ve městě. Místo purkmistra a radního však odmítl, aby se nemusel přetvařovat a hrát přespříliš zbožného. Z této doby pocházejí jeho první známé literární práce v Krameriových poštovských novinách.

Dne 9. května 1806 postihl Dobrušku velký požár, při němž vedle 260ti jiných vyhořel i Hekův dům. Požár připravil Heka i o knihovnu, hudební nástroje a sbírku hudebnin, zboží i hotové peníze. Před požárem měl 46.000 zlatých, po požáru 6.500 zlatých dluhů.

Za pomoci přátel zanedlouho stavi dům nový ale v roce 1811 ho silně postihl státní finanční bankrot. Peníze se přepočítávaly v poměru 5:1, ale dluhy se musely zaplatit v plné hodnotě ve stříbře. Hek se proto do dalšího odchodování nepouští a přijímá dlouho odmítané místo na radnici, kde měl na starosti školu, faru a pivovar.

V této době vzniká většina jeho literárních a hudebních děl. V letech 1813-1820 je Hek jedním z nejvýznamnějších básníků a spisovatelů své doby. Píše především epigramy, ale i práce prozaické (Starobylé památky, Kupecké umění). Hek je považován za prvního novočeského satirika. Jeho nejvýznamnější prací je drobný spisek Veliký pátek (Hradec Králové, 1820). Je to alegorie dobrušských maloměstských poměrů na biblické téma. Hek v ní radní pány nejmenoval, a proto kniha cenzurou prošla. Jeden z napadených, zkoušený radní Jettmar, však Heka zažaloval. Spor trval plně dva roky, Hek jej nakonec prohrál a musel zaplatit všechny soudní výlohy i výdaje za tisk, přestože už polovina výtisků byla rozprodána.

V roce 1821 mu zemřela žena a rok poté dává všečen svůj majetek do dražby a odchází z Dobrušky. Stal se lázeňským dozorcem v Janských Lázních, pobýval v Praze, v Rychnově nad Kněžnou u manželů Rettigových, v Litomyšli. Ani v této době nepřerušil styky s vlasteneckou společností. Věnoval se také komponování (Pastorální mše, Pastorella). Významný byl jeho pobyt v Lužici, kde překládal archiv Jednoty bratrské do němčiny.

Ke konci života psal Hek paměti, které uzavřel smrtí své manželky. Je to vlastně kronika rodiny Heků, která posloužila Aloisu Jiráskovi jako pramenný podklad pro napsání pětidílného románu „F. L. Věk“. Naposled Hek pobýval v Kyšperku (dnešním Letohradu) u své dcery Ludmily, prodané Štolovské, kde také 4. září 1847 zemřel.

Hekův význam spočívá nejen v jeho buditelské činnosti na českém venkově a v drobné osvětové práci, ale také v rozsáhlé a hodnotné práci literární, přestože byla později zapomenuta. Spisovatele Heka řadíme k tzv. Zieglerově literární družině. Tato regionální skupina podstatně přispěla k úspěchu národního obrození.

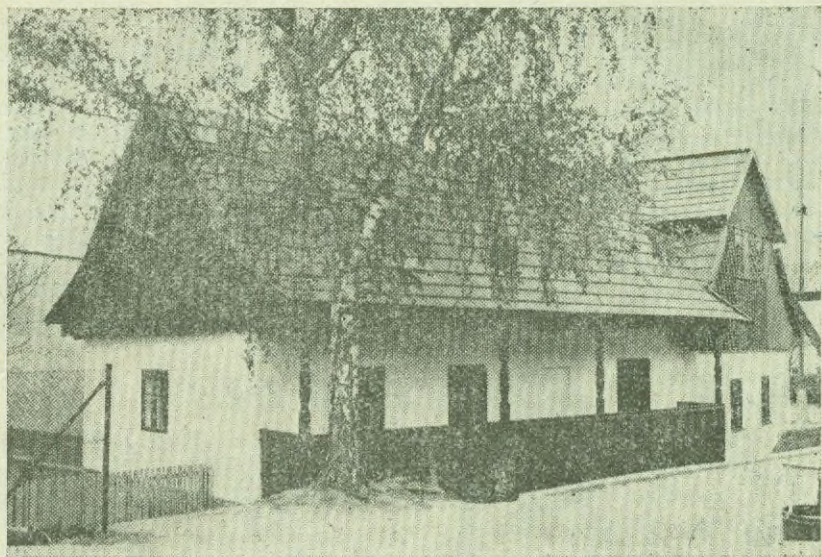
Sochu F. L. Věka na dobrušském náměstí vytvořil v roce 1962 jako zpodobení literárního hrdiny Jiráskova románu dobrušský rodák, akademický sochař Josef Adámek.

Památník obětem nacismu

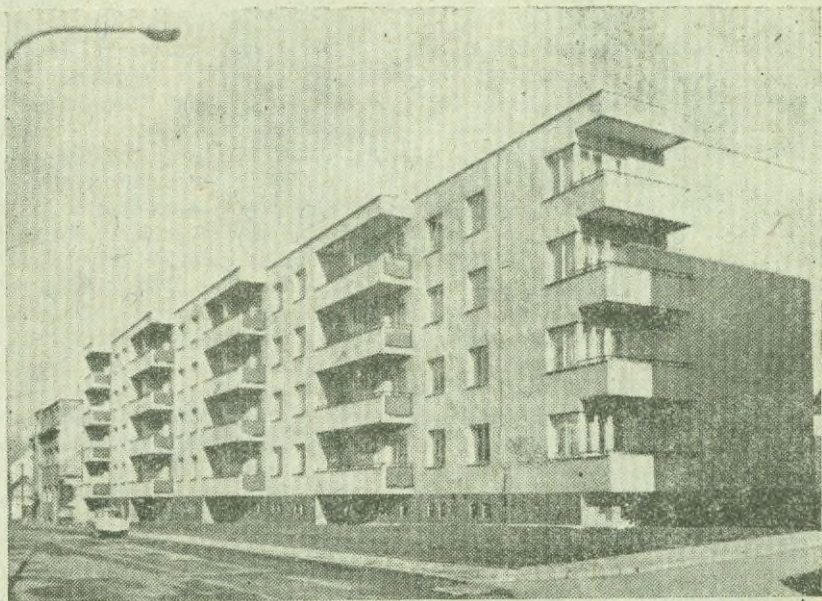
Československý lid se nikdy nesmířil s nacistickou okupací své země. Již od jejích prvních dnů začaly v celé naší vlasti vznikat ilegální odbojové organizace. Na Dobrušku působily vedle komunistických ilegálních buněk vojenská odbojová organizace Obrana národa a sokolský odboj. Jednotlivé odbojové složky začaly mezi sebou spolupracovat a koordinovat své akce. Nekomunistický odboj však nerespektoval důsledně zásady konspirační práce, což umožnilo gestapu dostat se na jeho stopu. Řetěz zatýkání, který následoval, postihl i ilegální skupiny KSČ a prakticky rozbil celou první odbojovou síť.

Zatčení příslušníci odboje byli nelítostně postihováni. Řada jich byla odsouzena k trestu smrti a další k pomalému umírání v nacistických věznicích a koncentračních táborech. Jména 31 dobrušských občanů, kteří položili své životy v boji proti fašistickým okupantům, jsou zvěčněna na pamětní desce ve vestibulu MěstNV. Vedle nich bylo zavražděno dalších 33

Rodný domek F. Vl. Heka — F. L. Věka

Nová výstavba

občanů židovského původu. Těchto 64 mrtvých představuje jedno z největších množství obětí nacismu ze všech měst Podorlicka.

Jim je věnován i Památník obětem nacismu, odhalený v roce 1965 před budovou střední průmyslové školy v Dobrušce. Betonová podkladní deska, symbolizující koncentračnícký „apelplatz“, nese na svém obvodu názvy koncentračních táborů, v nichž byli vězněni dobrušští občané. Socha vězně soustřeďuje zejména ve výrazu tváře všechna utrpení, ale i naději miliónů nacistických obětí. Autorem tohoto nesmírně působivého díla je akademický sochař Josef Adámek.

Každoročně v Den vítězství — 9. května — se zde konají pietní vzpomínkové akty a slavnosti slib nových pionýrů.

Jiří Mach

Jak to bylo s dobrušskými žakáry?

O historii dobrušského stuhárenství bylo už na stránkách kulturního kalendáře napsáno dost. Víme, že počátky stuhárenské výroby se datují do let 1897-1899 a jsou spojeny se jménem Rudolfa Froweina a později PhMr Eduarda Žižky.

Nás ale dnes zajímá jiná otázka. Často slyšíme slova: „Ta (nebo ten) pracuje na žakárech.“

Co to vlastně jsou žakáry? Kdy a odkud se v Dobrušce vzaly?

Podíváme-li se do slovníku cizích slov, najdeme pod heslem „žakár“ — tkalcovský stav k vytváření složitých vazeb a vzorů (vazba je způsob tkaní; předvedl jej r. 1801 jeho vynálezce J. M. Jacquard (Žakár)).

Joseph Maria Jacquard (žil v letech 1752-1834) byl francouzský textilní průmyslník, který vhodně využil myšlenku svého krajana. Jacques de Vaucanson (1709-1782) totiž vynalezl, mimo jiné, mechanický stav. Jacquard jej zdokonalil a zkombinoval s dalším Vaucansonovým vynálezem — děrovanou šablonou (předchůdcem dnešních děrných štítků) a vytvořil stav, který je schopen tkát velmi složité vzory a obrazce. Rozmanitost a složitost závisí právě na přípravě vzoru, takže si můžeme odpovědět na první otázku. Žakáry jsou názvy stavů, na nichž se vytvářejí známé dobrušské záložky a etikety. Přestože věda a technika postupují milovými kroky vpřed, pracuje se stále s děrovanými papírovými kartami tak, jak je kdysi vymyslel pan Jacquard. Přes své stáří jsou však díky péči našich spoluobčanů na nich dodnes vytvářena malá výtvarná díla, na která je skutečně radost se podívat.

Odpovědět na druhou otázku je však složitější.

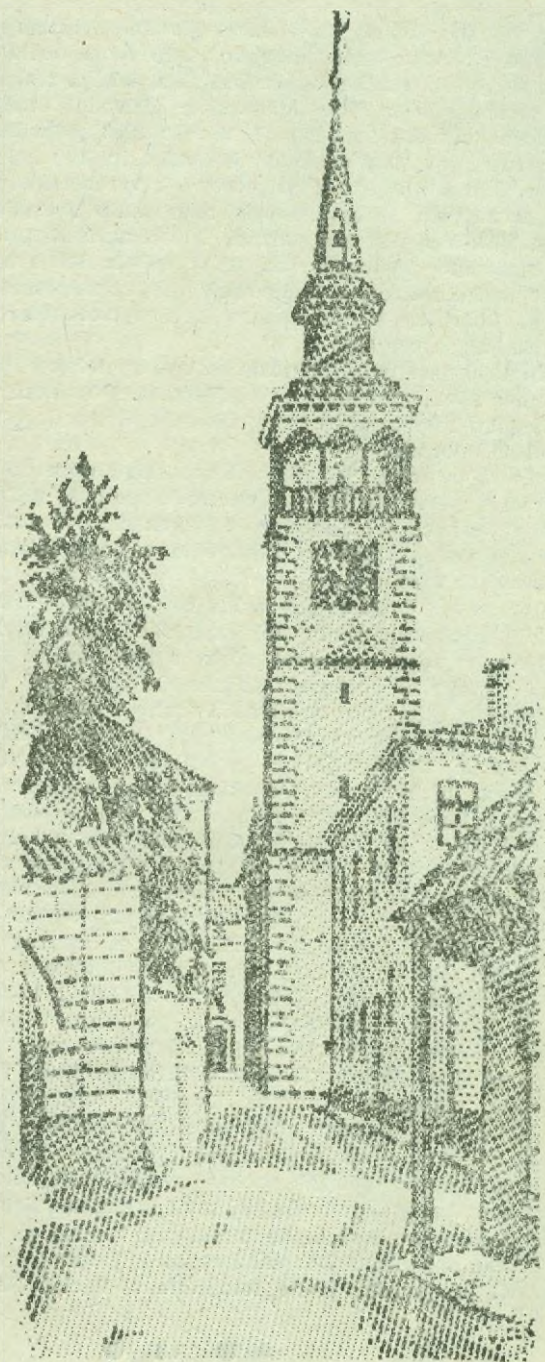
Při pátrání po původu stavů jsme hovořili s řadou našich stuhářů. Nejblíže nás k cíli dovedli soudruzi Václav Matějů, František Matoušek, Jaroslav Kaloda a Václav Hašek.

Soudruh Václav Matějů ve svých vzpomínkách (pracoval ve Stapu od r. 1930) uvedl, že v době, kdy nastoupil do závodu, zde už jeden malý žakárový stav byl. Tehdy na něm pracoval mistr pan Dusílek a od r. 1931 se zde vyráběly stuhy pro národní kroje ve větších šířkách s květinovými motivy. Vzhledem k tomu, že stroj byl určen pro větší šíře, bylo neekonomické na něm vyrábět etikety nebo podobné výrobky.

K podstatnému rozšíření žakárové výroby dochází po roce 1939. Do Do-

Pohled na věž
radnice
(upravený
Vl. Balcarem)

brušky se totiž dostaly další stavy. Původně byly majetkem židovské firmy Dickel a Heller z Trnovan-Teplic. Tato firma měla zavedenou poměrně solidní výrobu s rozsáhlým sortimentem, i když třeba některé druhy stuh byly vyrobeny v malých množstvích. (Původní vzorkovnice jsou dodnes majetkem dobrušského závodu). V roce 1938 při záboru našeho pohraničí byly stroje převezeny do Českých Budějovic. Zde byly sestaveny v halách závodu Solo a dá se říci připraveny k výrobě. Ke znovuzahájení výroby však už nedošlo. Dříve než bylo rozhodnuto o osudu zařízení, přišel 15. březen 1939 a s ním jiné starosti. O celé zařízení projevila zájem akciová společnost Spojené továrny na stuhy v Dobrušce a na přelomu roku 1939 a 1940 nechala stroje v Budějovicích svými zaměstnanci demontovat, převézt do Dobrušky a smontovat v nově vytvořeném prostoru u tkalcovny (v dnešním provozu I).

Roku 1940 navštívila ředitelka akciové společnosti paní Jarmila Nemajer-Rudolfová společně s Jaroslavem Lemfeldem Trnovany-Teplice a přesvědčila bývalého zaměstnance firmy Dickel a Heller Jaroslava Kalodu, aby nastoupil do Dobrušky.

15. července roku 1940 přichází soudruh Kaloda do našeho města a začíná práci na stavech, které předtím demontoval v Trnovanech, znovu postavil v Českých Budějovicích, a nakonec se s nimi setkal zde. V době války dostávala společnost především válečné zakázky, které vyplňovaly stuhářenskou výrobu.

Poněkud jiná byla situace v žakárové výrobě. Přestože nebyla rozsáhlá, tvořily ji především civilní zakázky. Jaké? Víme už, že od druhé poloviny třicátých let se zde vyrábějí stuhy s květinovými motivy. Vzorky těchto krásných prací se dochovaly dodnes. Od roku 1940 firma přijímá zakázky na zhotovení etiket pro nejružnější druhy textilních výrobků. Jednou z prvních etiket a jedinou dobrušskou byla nášivka firmy Josef Fiala, krejčí. Nápis FIALA, DOBRUŠKA byl na etiketě kombinován s pohledem na věž radnice, za ní byl motiv Orlických hor a vycházející slunce. Mezi jeho paprsky byl umístěn uvedený nápis. Vzor pro etiketu (patronu) připravil Václav Hašek a Václav Matějů. Požadavky firem byly stále větší a etikety stále složitější. V té době se objevují i v dobrušském závodě knižní záložky. První záložka, která se dochovala v archivu závodu, pochází pravděpodobně z počátku roku 1941. Na stuze šíře 50 mm je čtvercový obrázek s motivem Prahy. Pohled na Karlův most a Hradčany. Autorem výtvarného návrhu byl Oldřich Adámek, syn řezbáře Jindřicha Adámka. Přípravu pro výrobu provedl Jaroslav Kaloda. V roce 1941 byly vyrobeny i dvě menší záložky opět na stuze šíře 50 mm s podobiznami Karoliny Světlé a Wolfganga Amadea Mozarta. Na jejich výtvarném zpracování se opět podílel Oldřich Adámek, který však byl odveden na práci do „říše“, a podobiznu K. Světlé dokončoval František Matoušek. Vzor připravil s. Václav Hašek, podobiznu W. A. Mozarta připravoval pro výrobu s. Václav Matějů.

Další záložkou — větších rozměrů, provedenou na stuze 80 mm, je pohled na tehdejší závod. Záložka pochází z roku 1942, autorem návrhu je s. Václav Hašek, karty pro výrobu připravil s. Jaroslav Kaloda.

Významnou záložkou z období války je pohled na věž radnice od domku F. L. Věka s napsím Dobruška radnice. Záložku o rozměrech 53x190 mm připravil pro výrobu podle fotografie s. Václav Hašek. Tento motiv byl

později různě alternován a upravován při různých příležitostech. Do konce války však už nebyla žádná záložka vyrobena. Byla vyráběna různá (i větší) označení pro německou armádu. Na našich strojích byl vytkáván i smutně proslulý odznak „Totenkopf“ — neblaze známá lebka německých komand. V zimě 1944-1945 však už byla situace taková, že práce nebyla téměř žádná a zaměstnanci továrny, jak vzpomíná soudruh Matějů, káceli stromy kolem závodu a topili s nimi v lokomobile, aby se z komína kouřilo a bylo vidět, že „fabrika jede“, a lidi nemuseli být odsunuti na práce.

Po osvobození se závod dostal do svízelné situace. Vzhledem k tomu, že republika potřebovala pomoci v pohraničí, odešla řada pracovníků a v závodě nebyl dostatek mistrů a seřizovačů. Naplno se výroba rozběhla až v létě 1946. Po válečných útrapách se lidé chtěli i pěkně obléci. Oděvní podniky projevily zvýšený zájem po nášivkách a etiketách. Objevily se i zakázky ze zahraničí. Zvláště ze severských zemí požadovali rozměrnější a barevnější značky svých výrobků. Na konci roku 1947 byla závodu zadána opět knižní záložka. Podnik zahraničního obchodu Centrotex si nechal vyrobiť blahopřání k vánocům a Novému roku. Text byl praveden v anglickém jazyce. V krátké době byla záložka objednána znovu, tentokrát zahraničním odběratelem, v tomtéž provedení, pouze se změnou firmy. Tak jak se rozvíjí ve svobodné republice společenský a kulturní život, přibývá i požadavků na různá označení sportovních klubů a společenských organizací. Cestou knižních záložek je stále častěji prezentována práce našich závodů, záložky slouží k propagaci měst. Pro výtvarné návrhy jsou využity motivy našich předních výtvarníků. Připomeňme alespoň jména Karel Svobinský, Adolf Zábranský, Jan Zrzavý a další.

Dobrušské žakáry však dokumentují i kulturní a společenský život ve městě. Každá větší nebo významnější společenská akce má svou záložku.

Připomeňme si např. otevření všesportovního stadiónu v Dobrušce 1963, 650 let od první písemné zprávy o městě — 1970, odhalení pomníku obětí fašismu — 1965. Vznikají celé barevné série: pohledy na rodný domek F. L. Věka, vzpomínka na 50. výročí narození hudebního skladatele Radima Drejsla a mohli bychom jmenovat další. Samostatnou kapitolu tvoří vstupenky na stuhařské plesy a stuhařské kalendáře. Nejnovější dobušská záložka byla vydána v r. 1986 k 100. výročí organizované tělovýchovy.

Výčet všech žakárových výrobků našeho závodu Stap by byl značně obsáhlý. To ale není cílem tohoto článku. Je nám známo, že žakáry netvoří stěžejní výrobu Stapu, ale přesto jsme chtěli připomenout tuto krásnou práci, která propaguje naše město zcela netradičním způsobem. A proč hovoříme o žakárech letos?

V tomto roce totiž vzpomínáme 185 let od prvního předvedení stavu J. M. Jacquarda a 55 let existence žakárové výroby v Dobrušce.

Závěrem nám dovoľte, abychom touto cestou poděkovali za spolupráci soudruhům Václavu Matějů, Františku Matouškovi, Jaroslavu Kálodovi, Václavu Haškovi, Vladislavu Balcarovi a Karlu Vlčekovi, kteří svými vzpomínkami a odbornými poznatky pomohli při kompletaci faktů. —jlu—

Poznámka autora: Již několik let je shromažďován soubor dobušských záložek. Pokud někdo z čtenářů vlastní záložku (nebo vstupenku na stuhařský ples) a byl by ochoten ji pro tento účel přenechat, ať se informuje u tajemníka MěstNV.

Děkujeme

NAŠE ZPRÁVY

Výsledky voleb 1986

Dne 23. a 24. května 1986 proběhly v celé naší republice volby do zastupitelských sborů všech stupňů. V Dobrušce bylo v sedmdesáti volebních obvodech celkem zapsáno 5.078 voličů. Hlasovací listky byly vydány 5.070 našim občanům. Platné hlasovací lísky byly odevzdány v 5.070 případech, z toho pro kandidáty NF hlasovalo 5.060 občanů.

Městský národní výbor v Dobrušce děkuje touto cestou všem našim občanům, kteří se podíleli na zabezpečení voleb, ať již jako členové volebních komisí nebo při technickém zajištění. Děkujeme majitelům a správcům objektů, které byly použity jako volební místnosti, za nesmírné pochopení a obětavost i za důstojnou výzdobu volebních místností.

Výzva všem občanům a členům ČSČK v Dobrušce

Uplynul opět jeden rok a naše ZO ČSČK v Dobrušce se obrací na všechny občany, zejména členy ČSČK, o pomoc při sběru léčivých rostlin (kopřivy, listy lípy, jahod, malin, ostružin, květy černého bezu).

Nasbírané a dobře usušené byliny v obalu s uvedením množství odevzdejte na Městský národní výbor Dobruška s. Benešové denně v době od 8.00 do 15.00 hodin.

Neobvyklé setkání

U příležitosti MDD a Mezinárodního roku míru navštívili mateřskou školu Za univerzitou zahraniční studenti. Setkání proběhlo v pěkném prostředí školní zahrady a ani nepřízeň počasí nenarušila pěknou atmosféru.

Po vzájemném seznámení předvedli studenti dětem svůj krátký program, do kterého kromě ukázek své národní kultury zařadili i několik českých lidových písní. Odměnou jim bylo vystoupení dětí, ve kterém se projevila hravost a radostný život v míru.

Na závěr se děti vmísily mezi studenty a předaly jim dárečky, které pro ně samy připravily.

MŠ Za univerzitou

ZPRÁVY z MDPM a PO SSM

17x odpověď

PS PO SSM a MDPM vyhlásily na počest 17. sjezdu KSČ a 65. výročí založení KSČ soutěž. Pořadatelé soutěže vybrali 17 otázek z tematiky KSČ a SSM. Pionýři zapisovali na připravené blankety odpovědi — některé ihned, na některé hledali odpovědi v dostupné literatuře, u svých vedoucích i učitelů. Vyhodnocení soutěže se uskutečnilo na skupinovém shromáždění. Ředitelka MDPM vylosovala 17 šťastných výherců, kteří obdrželi pěkné ceny od dobrušských závodů.

Plavecké odpoledne

MO SSM ve spolupráci s PS PO SSM uspořádaly 25. dubna pro jiskry z prvních a druhých tříd Plavecké odpoledne. Děti soutěžily v plavání na 25 m a 8 m. Nejúspěšnější byla soutěž o Zlatého vodníka. Asi 50 účastníků tohoto odpoledne si domů odneslo drobné odměny a výherci soužili i pěkný diplom.

Společenská kronika

Blahopřejeme k významnému životnímu jubileu

ČERVENEC

95 let	Anna Chocholová, Dobruška, Za univerzitou 860	23. 7. 1891
88 let	Václav Kovář, Dobruška, Rudé armády 394	3. 7. 1898
87 let	Rudolf Chudý, Dobruška, Měličany 18	12. 7. 1899
86 let	Václav Andrš, Dobruška, Běstvíny 17	7. 7. 1900
	František Lenfeld, Dobruška, Křovice 406	25. 7. 1900
85 let	Františka Krejčová, Dobruška, Mlýnská 659	15. 7. 1901
84 let	Marie Kubičková, Dobruška, Doly 418	12. 7. 1902
83 let	Kristina Čtvrtečková, Dobruška, Fr. Kupky 314	23. 7. 1903
	Marie Nezvalová, Dobruška, Poříčí 693	27. 7. 1903
82 let	Anna Lhotská, Domašín 63	8. 7. 1904
	Václav Matouš, Dobruška, Křovická 280	15. 7. 1904
81 let	Josef Marek, Dobruška, Opočenská 100	3. 7. 1905
80 let	Anna Kotyšková, Dobruška, Měličany 9	25. 7. 1906
	Božena Hlavsová, Podbřezí 39	29. 7. 1906
	Karel Matouš, Dobruška, Hončlova 815	4. 7. 1906
75 let	Anežka Chmelařová, Dobruška, Pulice 19	11. 7. 1911
	Anežka Králíčková, Dobruška, 25. února 383	17. 7. 1911
	Josef Felcman, Podbřezí 37	26. 7. 1911
	Rudolf Heřman, Dobruška, Kostelní 371	10. 7. 1911

SRPEN

92 let	Marie Hubálková, Dobruška, Na baště 129	13. 8. 1894
	Rajmund Nezval, Dobruška, Poříčí 693	31. 8. 1894
89 let	Marie Koubková, Dobruška, Pulice 50	15. 8. 1897
87 let	Františka Řeháková, Domašín 91	15. 8. 1899
85 let	Marie Elgnerová, Spáleniště 1	2. 8. 1901
	Marie Petrová, Dobruška, Křovická 411	5. 8. 1901
84 let	Hedvika Schafránková, Dobruška, Běstvíny 12	17. 8. 1902
	Anna Polová, Dobruška, Pulice 79	29. 8. 1902
83 let	Františka Šarounová, Dobruška, Opočenská 642	1. 8. 1903
	Anežka Hejzlarová, Dobruška, Příchovice 678	14. 8. 1903
80 let	Marie Petříková, Dobruška, Za univerzitou 860	12. 8. 1906

75 let Antonín Forejtek, Podbřezí 38	25. 8. 1911
Vlasta Kalendová, Spáleniště 36	1. 8. 1911
Božena Cholastová, Dobruška, Za univerzitou 866	3. 8. 1911
Anna Andřšová, Lhota-Netřeba 29	4. 8. 1911
70 let Marie Fléglová, Dobruška, Nádražní 533	31. 8. 1916

Vítáme do života narozené děti

Josefa Herclíka, Domašín 91	7. 4. 1986
Barboru Plašilovou, Dobruška 480	11. 4. 1986
Jana Mervarta, Dobruška 792	12. 4. 1986
Tadeáše France, Dobruška 780	24. 4. 1986
Janu Adamovskou, Dobruška 742	28. 4. 1986
Pavla Štěpána, Dobruška 544	6. 5. 1986
Jakuba Frýželku, Dobruška 937	7. 5. 1986
Tomáše Tojnara, Dobruška 918	23. 5. 1986
Martina Proksu, Dobruška 910	17. 5. 1986
Annu Kroulíkovou, Dobruška 620	19. 5. 1986

Sňatek uzavřeli

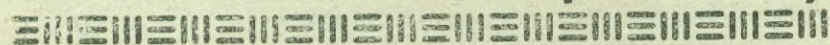
Zdeněk Vacek, Opočno 344 — Vladimíra Prázová, Dobruška 704
Miloš Řehák, Dobruška 98 — Zuzana Hovorková, Dobruška 812

Loučíme se se zemřelými spoluobčany

Jaroslavem Plickou, Dobruška 821	17. 2. 1924
Rudolfem Andršem, Dobruška 657	11. 4. 1921
Josefou Boháčovou, Dobruška 699	4. 7. 1905

V červnovém čísle KK se stala tisková chyba. V rubrice Společenská kronika bylo zaměněno jméno Anny Čížkové, za Annu Čtvrtečkovou, z Dobrušky čp. 888. Dodatečně blahopřejeme k 85. výročí narození

ZÁVODY v Dobrušce se představují

MIKROTECHNA HOLEŠOVICE, středisko 17, DOBRUŠKA

Mikrotechna Holešovice je jedním ze závodů stejnojmenného podniku, patřícího do VHI AERO, Československé letecké podniky. Jde o strojírenský závod se stabilním výrobním programem v oblasti kontrolní a měřicí techniky.

Největší objem výroby zboží je zajišťován ve výrobních oborech, do nichž je zahrnuta speciální výroba. Podíl této výroby na celkové výrobě zboží činí až 70 % a je neustále zvyšován v souladu s požadavky podniků VHI AERO, které vyrábějí finální výrobky.

Z jiného pohledu lze charakterizovat závod údaji svědčícími o složitosti výrobního programu. Z celkového počtu pracovníků tvoří výrobní dělníci 52 %, z toho cca 70 % ve výrobním úseku. Výrobní dělníci vyrábějí široký sortiment výrobků, který se v prvních letech 7. pětiletky pohyboval mezi 180-200 výrobky. Jde převážně o kusovou nebo malosériovou, většinou opakovanou výrobu, přičemž výše zakázky se pohybuje od dvoukusových do maximálně dvoutisícových sérií. Uvědomíme-li si, že podíl živé práce vyjádřený v normohodinách na 1 tisíc Kčs výroby zboží činí v průměru 11 normohodin, můžeme říci, že výrobní proces závodu je technologicky náročný a organizačně složitý. Na druhé straně je třeba s povděkem konstatovat, že závod se se svými výrobními úkoly od roku 1961 vyrovnává, a to i za podmínek dodržování pravidelnosti výroby a s plněním plánu sortimentu v průměru na 90 %.

Charakteristika závodu Mikrotechna Holešovice by nebyla úplná, kdybychom se nezmiňovali o kvalitě výroby. Výrobní program závodu již sám vyžaduje maximální kvalitu výrobků, které na speciální technice (zejména letadlech), kam jsou zabudovány, musí pracovat v extrémních teplotních a chemických podmínkách. Těmto požadavkům musí odpovídat i výrobní prostředí, které je velmi náročné na čistotu, bezprašnost, ale také na kvalifikaci dělníků a ostatních pracovníků.

Z názvu závodu vyplývá, že jeho sídlo je v Praze 7 — Holešovicích, kde pracuje v průměru 710-715 pracovníků. Další zaměstnanci pracují na odloučených pracovištích v Dobrušce—Křovicích a v Deštném v Orlických horách v okrese Rychnov n. Kn. a v Lipně nad Vltavou v okrese Český Krumlov.

Jak došlo ke vzniku odloučeného pracoviště v Dobrušce?

V roce 1969 byla zrušena přidružená výroba ZO Svazarm Dobruška, která vznikla jako výsledek snahy MNV a ZO Svazarmu o zaměstnání žen, kterým nebylo možno umístit děti v předškolních zařízeních, a o získání finančních prostředků pro sportovní činnost organizace. Přidružená výroba neměla vlastní výrobní program. Asi 20 žen pracovalo jako domácí dělnice a vyrábělo jednoduché montážní podskupiny nebo prvovýrobní detaily v kooperaci s nejrůznějšími národními podniky, naposledy víceméně se závodem Mikrotechna Praha, závod Holešovice.

K 31. 12. 1969 byla přidružená výroba zrušena a vedení závodu Mikrotechna Holešovice projevilo na příslušných okresních orgánech zájem o další využívání již do jisté míry zapracovaných pracovních sil. ONV v Rychnově nad Kněžnou tuto nabídku akceptoval s podmínkou, že Mikrotechna Holešovice vytvoří pracovní příležitosti i pro část obyvatel pohraniční obce Deštné v Orlických horách. Na základě tohoto rozhodnutí bylo zde adaptací bývalé požární zbrojnice vybudováno malé pracoviště strojního obrábění pro 10 pracovníků ve dvousměnném provozu. Toto pracoviště je součástí střediska 17 dodnes. Postupem času byl převeden limit počtu domácích dělnic (pro nezáměny obce Dobruška) do Dobrušky.

V souvislosti se změnami výrobního programu v základním závodě bylo v Dobrušce, rovněž adaptací nevyužitých budov bývalé cihelny, zřízeno pracoviště, kde v současné době pracuje 13 výrobních dělníků. Dalších 7 žen z Dobrušky pracuje ve svých bytech jako domácí dělnice.

Odlíšnost odloučeného pracoviště — střediska 17 proti ostatním výrobním střediskům z titulu historického vývoje spočívá zejména v tom, že

středisko vznikalo kombinací zájmů a potřeb vedení závodu a okresních orgánů. Vznik ostatních středisek, jejich umístění, vybavení výrobním i pomocným zařízením, jakož i pracovními silami potřebné kvalifikace byl zcela podřízen výrobnímu programu základního závodu v Praze. Vznik střediska 17 byl podřízen i potřebám místních orgánů, zejména potřebě zaměstnat pracovní síly určitých sociálních a profesních skupin, a tedy i pracovníky s různou úrovní kvalifikace.

Vycházejí z nabídky krajských, a okresních správních orgánů, pojalo vedení závodu záměr vybudovat v průběhu 8. a 9. pětiletky novou provozovnu v Dobrušce a zaměstnat zde postupně 80 pracovníků.

V souladu s tímto záměrem byla v projektovém a inženýrském podniku PROJEKTA Praha zpracována studie na výstavbu provozovny Mikrotechna v Dobrušce. Společně s MěstNV v Dobrušce byl již proveden výběr stavebního a stavební záměr byl pojat do plánovací činnosti regionálních kompetentních orgánů.

Mikrotechna Praha, závod Holešovice sleduje tímto záměrem vyřešení trvalého nedostatku výrobních ploch a pracovníků — výrobních dělníků, především prvovýrobních profesí. Výrobní náplní nové provozovny v první etapě by měly být především strojní profese: jako lisovná, odhrotování statorových plechů, soustružení, vrtání, ruční úprava, lepení statorů, broušení na kulato, řezání magnetů, lapování, frézování na drážkovacích a univerzálních frézkách a dále lakování a vymývání (Wacker).

V současné době byl závod Mikrotechna Holešovice vyzván k vypracování investičního záměru na výstavbu provozovny v Dobrušce s rozpočtovými náklady 15 mil. Kčs, z toho 10 mil. Kčs stavebních. Tyto prostředky by měly umožnit závodu získat cca 2 400 m² provozních ploch do konce roku 1991 a tím umožnit zisk 80 pracovních míst ve výše uvedených profesích.

Realizací investiční činnosti se stane odloučené pracoviště v Dobrušce jedním z nejdůležitějších a zároveň největších pracovišť závodu Mikrotechna, Praha 7 — Holešovice, U průhonu 22.

Politickohospodářský aktiv, svolávaný každoročně v závěru roku vedením závodu a výbory ZO KSČ, ZV ROH a ZO SSM, projednává s širokým kolektivem pracujících plánované úkoly závodu pro následující hospodářský rok. Na těchto aktivech bylo již několikrát konstatováno, že odloučená střediska jsou nedílnou součástí závodu a činnost jejich kolektivů se významnou měrou podílí na plnění hospodářských úkolů.

Ing. Pavel Solař,
ředitel závodu

Zprávy SK ROH Dobruška

SK ROH pro Vás připravuje

Kursy pro školní období 1986—1987:

- jazykové kursy
  - němčina pro začátečníky a pokročilé
  - angličtina pro začátečníky a pokročilé
- kurs promítačů 16 mm filmů
- kurs tance a společenské výchovy
- kurs tance pro manželské a partnerské páry
- kurs šití a střihů
- pěstujeme bonsai
- pěstujeme hydroponie
- kurs ikebany
- vizovické pečivo

Divadelní předplatné na II. pololetí roku 1986:

Předplatné:

26. září — **Prodaná nevěsta** (Pražská zpěvohra)
Říjen — **Svatba ala Longen** (MDP Praha)
Listopad — **Ať žije Paříž!** (D 111 České Budějovice)
Listopad — **Ostrov milování** (DS „F. A. Šubert“ SK ROH)
Prosinec — **Švejkovské variace** (MDP Praha) nebo
Bouře (Studio Bouře Brno)

Mimo předplatné: **Rodina Tótů** (DS „Divadélko na štaflích“ SK ROH)

Zaznamenali jsme v SK ROH v květnu

5. KVĚTNA byla pro nemoc Josefa Marka odložena Galerie našich občanů na 15. září.

7. KVĚTNA se uskutečnil celoměstský slavnostní večer pod záštitou Okresní mírové rady u příležitosti 41. výročí osvobození ČSSR a 65. výročí založení KSČ. Po úvodním projevu tajemníka MěstNV shlédli přítomní divadelní představení Vě. loutkového divadla Drak „Píseň života“ sovětského autora Jevgenije Švarce, ve znamenité režii Josefa Krofty, výpravě Petra Matáska a dramaturgii Miloslava Klímy. Tato bezesporu velice působivá inscenace o víře v konečné vítězství mravní síly a rozumu, získala týden před uvedením v Dobrušce Národní cenu ČSR v oblasti kultury. Bohužel vynikající divadelní zážitek zažilo celkem jen 150 diváků při dvou představeních.

8. KVĚTNA v rámci oslav 35. výročí trvání VTOPŮ vystoupila v SK ROH zábavná skupina AUS Praha.

13. KVĚTNA v SK ROH zahráli pro 410 nejmenších dobrošských dětí manželé Anna a Matěj Kopečtí dvě pohádky upravené pro maňásková divadlo a živého herce: O Červené Karkulce a Cirkus Juchajdá.

13. a 27. května se uskutečnily Závěrečné koncerty žáků LŠU a SK ROH Dobruška.

14. KVĚTNA hrála Podorlická muzika SK ROH Dobruška se svými sólisty v zábavném pořadu pro důchodce Stapu.

Tentýž den vystoupil v Loutkové scéně SK SOH Stanislav Andr. z Pardubic. V pořadu „Přišel kouzelník“ se představil s programem plným atraktivních kouzel pro 35 dětí zaměstnanců Adastu.

U příležitosti voleb do zastupitelských orgánů a Mezinárodního roku míru se 15. května uskutečnil audiovizuální komponovaný pořad zájmové umělecké činnosti SK ROH dokumentující práci kolektivů a jednotlivců od nejútlejšího mládí. Pořad upozornil na nutnost míru v protikladu k válečným zájmům imperialistického světa.

Podle scénáře a režie Vl. Balcara a V. Vernerova účinkovali: MŠ Za univerzitou pod vedením J. Jemelkové, Školní divadelní soubor SK ROH při ZŠ ul. Fr. Kupky v choreografii B. Remešové, starší žákyně ZŠ ul. Fr. Kupky pod vedením E. Vachkové, dechový kvartet žáků LŠU řízený M. Klestilem, taneční skupina žákyň ZŠ ul. Fr. Kupky, Podorlická muzika SK ROH Dobruška, Veteráni SK ROH Svitavy, Pěvecký soubor „Vlasta“ SK ROH Dobruška. Jednotlivci: R. Šotolová, J. Mach (divadelní soubor „F. A. Šubert“ SK ROH), M. Zavadilová (taneční oddělení LŠU), J. Černý (Podorlická muzika SK ROH), M. Drašner (dirigence ŽPS „Vlasta“ a Podorlické muziky). Technickou část zajišťovali: scéna — Vl. Balcar, světla — V. Vaněk, filmy 8 mm a 16 mm a projekce — L. Čáp a J. Štěpán, hudební výběr a zvuk — V. Verner, inspicie — Vl. Balcar a závěrečné slovo — J. Černý. Pro 130 diváků vystoupilo tedy celkem 146 účinkujících.

16. KVĚTNA promítal SK ROH pro Klub důchodců v Dobrušce pásmo retrospektivních 16 mm filmů, zachycujících důležité kulturně-politické a společenské události v Dobrušce po roce 1945. Tato akce vyvolala očekávaný ohlas u přítomných pamětníků.

19. a 26. KVĚTNA se v Loutkové scéně SK ROH sešli zájemci na dvou přednáškách z cyklu „Poznej svůj kraj“. O dějinách Podorlická přednášel ředitel Městského muzea v Dobrušce Jiří Mach za technické spolupráce V. Vernerova.

Od 23. KVĚTNA do 13. ČERVNA byla instalována ve vestibulu SK ROH výstava „Proměny Dobrušky ve fotografiích“.

Ve středu 28. KVĚTNA sehráli L. Bogotová a L. Peřina, členové Vě. loutkového divadla Drak, tři pohádky „O pejskovi a kočičce“ K. Čapka. Mimořádná režie J. Krofky a výkony herců si podmanily všechny přítomné děti z mateřských škol, ale i pedagogické pracovníky.

31. KVĚTNA se konalo v SK ROH závěrečné posezení žáků bývalé měšťanské školy po 40 letech.

Zájezdy divadelního souboru „F. A. Šubert“ SK ROH Dobruška do okolí s inscenací hry V. Venclíka „Vrať mi to pyžamo“:

2. května — Nový Hrádek

17. května — Orlické Záhvoří

Zájezdy divadelního souboru „Divadélko na štaflích“ SK ROH Dobruška se hrou Karla Steigerwalda „A tak tě prosím, kníže...“

12. května — SPŠ a SOU Rychnov nad Kněžnou

16. května — Ohnišov

Dechový orchestr „Podorlická muzika“ SK ROH Dobruška vystoupil v Dobrušce a mimo hranice okresu a kraje.

Změna programu vyhrazena. Předprodej vstupenek v KINĚ 70 denně od 13.00 hodin kromě pondělí vždy týden před uvedením pořadu. Zamluvené vstupenky nutno vyzvednout předem, jinak budou prodány. Vstupenky na filmová představení jen u pokladny Loutkové scény. Písemné i telefonické objednávky vyřizuje členským závodům SK ROH Dobruška, číslo tel. 164 do týdne před uvedením pořadu. Na všechny akce je požadováno společenské oblečení.

TĚLOVÝCHOVA A SPORT

1886 — 1986 **100 LET ORGANIZOVANÉ TĚLOVÝCHOVY V DOBRUŠCE**

Sportovní kalendář na červenec - srpen

17. 8. 10.00 atletika **XXII. ročník PODORLICKÉ PATNÁCTISTOVKY**

pohárový běh na 1 500 m, současně Východočeské atletické turné
— rámcové závody ve všech disciplínách

ing. J. Kánský

Z historie a současnosti badmintonu

Ve stoleté historii dobušského sportu je historie badmintonového hnutí jednou z nejmladších. Tehdejšímu výboru TJ Sokol Dobruška byl zaslán dopis z ustavující schůze oddílu, která se konala 26. 11. 1972. Nový oddíl byl založen na podnět tehdy velmi populární akce „Buď fit!“ a na základě usnesení I. sjezdu SSM o zapojení mládeže do sportovního dění.

První výbor pracoval v tomto složení: K. Tomek ml., předseda, J. Frýda jednatel, M. Šenkýř pokladník, V. Vrabec člen, J. Nič metodik. Oddíl získal díky pochopení TJ dobré zázemí v sokolovně, kde měl dva závodní a jeden tréninkový kurt. V suterénu si členové vybudovali vlastní klubovnu. Za první rok činnosti se oddíl rozrostl na 20 členů.

Do krajského přeboru se oddíl přihlásil pro sezónu 1973-74. Výsledky odpovídaly malé zkušenosti dobrušských hráčů. Družstvo skončilo na posledním místě se dvěma remízami a 6 porážkami.

Nově utvořené žákovské družstvo dosáhlo v sezóně 1974-75 vynikajících výsledků, které byly dílem talentu i pile hráčů. Umístění žáků v kraji: 1. Sváb P., 2. Skop, M., 4. Sváb J., Žáci se začali prosazovat i v dorostu, dvojice Sváb J. - Skop vybojovala na krajském přeboru stříbrné medaile. Družstvu dospělých se dařilo v další sezóně také lépe, ze sedmi utkání ve třech zvítězilo a v jednom remizovalo. Celkem se tak umístil na čtvrté příčce při shodném počtu bodů se třetím Spartakem Hradec Králové.

V sezóně 1975-76 přinesla i soutěž jednotlivců kvalitativní vzestup dobrušských hráčů. V konečném žebříčku VČ kraje se objevilo 41 jmen, mezi kterými dobrušský hráč, tehdy ještě dorostenec, Karel Čtvrtečka skončil na 9. místě.

Pro dorostence byly sezóny 1976-77 a 1977-78 skutečně „zlatými“, neboť K. Čtvrtečka a další rok M. Skop se stali nejlepšími hráči VČ kraje. Také družstvo získalo v roce 1976 a 1977 první místo v kraji a dvakrát postoupilo do přeboru ČSR. Dobruška se stala pořadatelem dvou národních turnajů, na kterých dvojice Čtvrtečka - Sváb P. obsadila třetí místo v ČSR.

Všechny výborné výsledky byly prologem k nejméně úspěšnější sezóně 1978-79. Družstvo dospělých, ve kterém tehdy hráli K. Čtvrtečka, P. Sváb, J. Sváb, M. Skop a M. Rešková, vyhrálo jedenáct z dvanácti utkání a získalo titul přeborníka Východočeského kraje v kategorii dospělých. Všichni se již těšili na kvalifikaci o postup do národní ligy. Došlo však reorganizaci soutěží a kvalifikace, ve které družstvo nebylo bez nadějí, se nekonala. Na výsledky dospělých navázali i dorostenci, kteří zvítězili v krajském přeboru, a žáci, kteří se také stali vítězi KP družstev.

Výborné výsledky podávali především K. Čtvrtečka v dorostu a T. Mračno v žácích. Ten se prosadil v dalších sezónách a byl zařazen i do juniorského reprezentačního družstva. O kvalitě těchto hráčů svědčí i to, že ing. Čtvrtečka hrál později v „B“ družstvu mistrovského celku TJ Spojie Praha a T. Mračno se stal členem předního čs. družstva TJ Start Liberec — Pavlovice.

I takto oslabené mužstvo však dosáhlo ve složení Sváb J., Flégl, ing. Tomek, Frýda, Roubalová a Brejchová v sezóně 1982-83 druhého místa v kraji. Bylo to druhé nejlepší umístění v dosavadní historii oddílu. Později léta již přinesla spolu s odchody hráčů méně výrazné výsledky.

Vedle vlastní sportovní činnosti, která byla úspěšná, získal dobrušský badminton dobré jméno i jako organizátor turnaje O přeborníka města Dobrušky, kterého se účastní hráči celé ČSR. Nejznámějším vítězem se stal trojnásobný držitel trofeje Michal Malý, československý reprezentant a přední hráč v socialistických zemích.

Dobrušský oddíl má také zastoupení ve výboru svazu badmintonu VČ KV ČSTV, kde již od roku 1975 pracují ing. Karel Tomek a Josef Frýda.

Hlavním úkolem pro příští léta bude vybudovat mládežnické družstvo, jehož základ nyní tvoří deset žáků a tři dorostenci. To znamená zajistit kádr trenérů a úzce spolupracovat se skupinami PO. V době, kdy se badminton stal olympijským sportem, mělo by i dobrušské badmintonové hnutí navázat na tradice, které tento mladý sport řadí k nejúspěšnějším v tělovýchovném hnutí našeho města.

J. Frýda

Panoramatické kino 70 Dobruška

hraje v červenci 1986

pozor na začátky představení!

1. července, úterý
v 17 a ve 20 hodin
2. července, středa
v 17 a ve 20 hodin
3. července, čtvrtek
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

4. července, pátek
v 17 a ve 20 hodin
5. července, sobota
v 17 a 20 hodin
6. července, neděle
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

SEXMISE

Polská barevná komedie. Sci-fi o světě, v němž chybí mužské geny. V hlavní roli J. Stuhr, O.Lu-kaszewicz a B. Strykow na. České znění.

Režie J. Machulski. Mládeži nepřístupno.

SOUDCOVA NOC

Premiéra amerického barevného širokoúhlého krimi-nálního filmu — zákon kontra spravedlnost. V hlavní roli M. Douglas. České znění.

Režie Peter Hyams. Mládeži nepřístupný.

Od 7. do 21. července 1986 DOVOLENÁ — KINO NEHRAJE

● PŘEHLÍDKA FESTIVALOVÝCH FILMŮ ●

22. července, úterý
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

OTEC A OTEC

Francouzská barevná komedie — mnoho povyku kolem dvou „otců“ ztraceného syna. V hlavní roli Pierre Richard a G. Depardieu. České znění.

Mládeži přístupný.

23. července, středa
v 16.30 a ve 20 hodin
Vstupné 6, 8, 10 Kčs
Dvojprogram

CESTA DO INDIE

Anglický barevný film — příběh mladé Angličanky, která přijíždí do Indie za snoubencem. V hlavní roli J. Davisová a J. Fox. Do 12 let nevhodný.

Mládeži přístupný.

24. července, čtvrtek
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

HRÁT ZA KAŽDOU CENU

Barevná komedie z filmářského prostředí. Koprodukce Maďarsko-USA. V hlavní roli Maggie Smithová a Chr. Plummer. Do 12 let nevhodný.

České znění. Režie K. Makk.

Mládeži přístupný.

25. července, pátek
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs
Platí půkazy KPSF

NEVIDITELNÝ

Sovětský barevný fantastický film na motivy románu H. G. Wellse. Příběh vědce, který narušil zákon existence hmoty. V hlavní roli A. Charitonov. České znění. Režie A. Zacharov.

Mládeži přístupný.

26. července, sobota
v 17 a ve 20 hodin
27. července, neděle
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

29. července, úterý
v 17 a 20 hodin
30. července, středa
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

31. července, čtvrtek
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

hraje v srpnu 1986

1. srpna, pátek
v 17 a 20 hodin
2. srpna, sobota
v 17 a 20 hodin
Vstupné 6, 7, 8 Kčs

3. srpna, neděle
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

5. srpna, úterý
v 17 a ve 20 hodin
6. srpna, středa
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

7. srpna, čtvrtek
v 17 a 20 hodin
8. srpna, pátek
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

9. srpna, sobota
v 17 a ve 20 hodin
10. srpna, neděle
v 17 a 20 hodin
Vstupné 6, 7, 8 Kčs

SICILSKÁ SPOJKA

Italský barevný dobrodružný film — člen newyorské mafie se po deseti letech vrací do Palerma. V hlavní roli M. Placido, M. Chase a S. Cavallariová. České znění. Režie Damio Damiani. — Mládeži do 18 let nepřístupný, kontr. obč. prazů.

DVA NOSÁČI TANKUJÍ SUPER

Barevná komedie NSR — dobrodružný příběh dvou mladíků, kteří se stali majiteli motocyklů a ukradených diamantů. České znění. Režie D. Pröttl. Mládeži přístupný.

MLADÉ VÍNO

Český barevný film — volné pokračování Bouřlivého a Zralého vína. V hlavní roli V. Menšík, J. Abrhám, J. Sovák a I. Janžurová. Do 12 let nevhodný. Režie V. Vorlíček. Mládeži přístupný.

BOŽSKÁ TĚLA

Barevný hudební film. Kanada-USA. V hlavní roli aerobík a láska. Režie L. Dane. Mládeži nepřístupný.

POHLAD KOČCE UŠÍ

Česká barevná komedie — dívčí pěvecký soubor se dostane na přehlídku o dva měsíce dříve. — Režie J. Pinkava. Mládeži přístupný.

VABANK II.

Polská barevná kriminální komedie — další dobrodružství kasaře Kwinta a podvodníka Kramera. České znění. Do 12 let nevhodný. Režie J. Machulski. Mládeži přístupný.

VESNÍČKO MÁ STŘEDISKOVA

Česká barevná komedie, při které přijdete na čerstvý vzduch a na jiné myšlenky. V hlavní roli J. Bán, M. Labuda, R. Hrušínský a P. Čepek. Režie Jiří Menzel. Do 12 let nevhodný. Mládeži přístupný.

COTTON KLUB

Americký barevný dobrodružný film s melodiemi třicátých let — drsný příběh newyorských gangsterů. V hlavní roli R. Gere, G. Hines a D. Laneová. Režie F. F. Coppola. Mládeži do 18 let nepřístupný, kontr. obč. průkazů.

12. srpna, úterý
v 17 a 20 hodin
13. srpna, středa
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 6, 7, 8 Kčs

14. srpna, čtvrtek
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs
Platí průkazy KPŠF
Sleva se poskytuje

15. srpna, pátek
v 17 a ve 20 hodin
16. srpna, sobota
v 17 a 20 hodin
17. srpna, neděle
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 9, 10, 11 Kčs

19. srpna, úterý
v 17 a 20 hodin
Vstupné 5, 6, 7 Kčs
Sleva se poskytuje

20. srpna, středa
v 17 a 20 hodin
21. srpna, čtvrtek
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs
Sleva se poskytuje

22. srpna, pátek
jen ve 20 hodin
23. srpna, sobota
v 17 a ve 20 hodin
24. srpna, neděle
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

26. srpna, úterý
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 3, 4, 5 Kčs
Sleva se poskytuje

27. srpna, středa
v 17 a 20 hodin
Vstupné 4, 5, 6 Kčs

ČETNÍK A ČETNICE

Francouzská barevná komedie — četnická stanice ohrožená špióny a půvabem žen. Hrají Louis de Funés, M. Galabru, C. Sorreová aj. České znění. Režie M. Girault. Mládeži přístupný.

ČTVRTÝ ROK VÁLKY

Sovětský barevný film — nebezpečné střetnutí v zóně nepřítele. V hlavní roli L. Saveljevová a N. Oljalin. Režie G. Nákoľajenko. Mládeži přístupný.

KONVOJ

Premiéra amerického barevného širokoúhlého dobrodružného filmu — o řidičích kamionů, jejich odvaze a solidárnosti v boji s korupční policií. V hlavní roli L. Kristofferson a Ali McBraw. České znění. Do 12 let nevhodný. Režie Sam Peckinpah. Mládeži přístupný.

IKARIE XB 1

Český fantastický širokoúhlý film — kosmická výprava za hranice sluneční soustavy. V hlavní roli Zd. Štěpánek, D. Medřická a R. Lukavský. Režie J. Polák. Mládeži přístupný.

SLUNCE, SENO, JAHODY

Česká oblíbená letní komedie — příběh studenta na prázdninové brigádě. V hlavní roli P. Kikinčuk, V. Kánská a H. Růžičková. Do 12 let nevhodný. Mládeži přístupný.

100 DNÍ V PALERMU

Italský barevný kriminální film — zákon v nerovném střetnutí s mafií. V hlavní roli Lino Ventura a G. de Sio. České znění. Režie G. Ferrara. Mládeži nepřístupný.

NA SAMOTĚ U LESA

Česká barevná komedie — úsměvný příběh, ve kterém možná poznáte sami sebe. V hlavní roli J. Kemr, D. Kolářová a Z. Svěrák. Režie J. Menzel. Mládeži přístupný.

Fontána pre Zuzanu

Slovenský barevný film, muzikál o lásce, motorcích a krásných vlasech. Do 12 let nevhodný. Režie D. Rapoš. Mládeži přístupný.

28. srpna, čtvrtek
v 17 a 20 hodin
29. srpna, pátek
v 17 a ve 20 hodin
30. srpna, sobota
v 17 a ve 20 hodin
31. srpna, neděle
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 6, 7, 8 Kčs

hraje v září 1986

2. září, úterý
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 5, 6, 7 Kčs

3. září, středa
v 17 a ve 20 hodin
4. září, čtvrtek
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 9, 10, 11 Kčs

5. září, pátek
v 17 a ve 20 hodin
6. září, sobota
v 17 a ve 20 hodin
7. září, neděle
v 17 a ve 20 hodin
Vstupné 9, 10, 11 Kčs

Vinnitou - Poslední výstřel

Barevný dobrodružný širokoúhlý film NSR, třetí část slavné románové předlohy K. Maye. V hlavní roli Lex Barker a Pierre Brice. České znění. Režie H. Reindl. Mládeži přístupný.

SVATBY PANA VOKA

Česká barevná historická širokoúhlá veselohra o kratochvílném životě posledního Rožberka. — V hlavní roli M. Kopecký. Režie K. Steklý. Mládeži nepřístupno.

ANGELIKA — MARKÝZA ANDĚLŮ

Barevný širokoúhlý film Francie - Itálie - NSR — dobrodružství mladé, neohrožené a půvabné markýzy. V hlavní roli M. Mercierová a R. Hosein. České znění. Do 12 let nevhodný. Režie B. Borderie. Mládeži přístupný.

BÁJEČNÁ ANGELIKA

Barevný dobrodružný širokoúhlý film Francie-Itálie-NSR. Další příběhy ze života krásné markýzy andělů. V hlavní roli M. Mercierová a J. L. Trintignant. České znění. Režie B. Borderie. Mládeži přístupný.

Změna programu vyhrazena. Pokladna otevřena od 13.00 do 20.20 hodin, v sobotu a v neděli dvě hodiny před představením, před pohádkou jednu hodinu. Pondělí volný den. Písemné i telefonické objednávky vyřizuje KINO 70 Dobruška, tel. č. 315, PSČ 518 01. Předprodej vstupenek týden před uvedením filmu. Zamluvené vstupenky nutno vyzvednout 30 minut před představením, jinak budou prodány. Mladiství předloží na vyzvání zaměstnanců kina obč. průkaz. — Přicházejte včas, jinak budete do hlediště uvedeni až po promítnutí týdeníku.

MĚSTSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR
DOBRUŠKA

Odběratel:

Poštovné paušalováno!

KULTURNÍ KALENDÁŘ DOBRUŠKA 1986

vydává Městský národní výbor v Dobrušce
nákladem 1800 výtisků

Zodpovědný redaktor Josef Frýda

Cena výtisku 1,50 Kčs. — Tisk VČT 25 Rychnov nad Kněžnou